УДК 338.48(045)

К. В. Осипенко

ОЦІНКА МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНІВ СВІТУ

Стаття присвячена оцінці міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу.На основі проведеного дослідження було визначено, що інтегральні показники дозволяють проводити аналіз особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів, ранжувати країни та регіони за рівнем туристичної привабливості та виявляти тенденції та закономірності розвитку туристичних регіонів світу.

Ключові слова:*регіональний розвиток,туристичний регіон, міжнародна конкурентоспроможність, методи оцінки конкурентних переваг.*

Мета статті. *Застосування методу розрахунку інтегральних показників для оцінки та аналізу міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу та проведення аналізу особливостей формування міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить*про недостатність дослідження, щодо питання методології оцінки міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу.*

Виклад основного матеріалу. Розглянемо прикладні аспекти рішення проблеми оцінки рівня міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів з використанням методики інтегральних показників. Для цього була сформована вибірка з 18 країн, що є основними представники ключових туристичних регіонів світу, зокрема Європейського, Американського, Азіатсько-Тихоокеанського, Африканського регіонів та регіону Близького Сходу. До вибірки країн була включена й Україна.

При формуванні системи одиничних показників, що формують конкурентні преваги туристичних регіонів, було диференційовано 7 блоків показників, що відображають з різних аспектів туристичну атрактивність регіонів світу в цілому та окремих країн зокрема, а саме:

1. якість довкілля, що виступає комплексним індикатором екологічної атрактивності туристичного регіону та може бути виміряна такими одиничними показниками як, обсяги викидів двоокису вуглеводу (тис.т), обсяги викидів парникового газу (тис. т), показник динаміки чисельності з урахуванням і природного, і механічного руху (тис. осіб)

2. матеріально-технічна база туризму, що визначає рівень розвитку засобів розміщення та обслуговування туристів, та може бути оцінена на основі таких одиничних показників, як кількість закладів відпочинку, кількість ліжко-місць у закладах відпочинку, кількість зайнятих у туризмі.

3. сконцентрованість культурно-історичних пам’яток та розважальних закладів, що розглядається як індикатор культурно-історичної атрактивності території, що можна охарактеризувати такими кількісними показниками, як
кількість історико-культурних пам’яток, кількість ресторанів та кафе, кількість розважальних комплексів.

4. розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, який визначає рівень комунікаційної атрактивності території, що позначається у ступені поширення засобів зв’язку на певних територіях та можливостей їх використання відвідувачами. Запропоновано її оцінювати на основі таких критеріїв, як кількість користувачів фіксованого телефонного зв’язку, кількість користувачів мобільного та стільникового телефонного зв’язку, поширеність фіксованого широкосмугового зв’язку за кількістю підписчиків, кількість Інтернет користувачів.

5. стан криміногенної ситуації в регіоні, що є індикатором рівня безпеки подорожей в регіоні та оцінюється такими одиничними параметрами, як кількість зареєстрованих грабежів, крадіжок, крадіжок зі зломом, випадків викрадення людей.

6. рівень транспортної доступності, що визначається перевагами географічного розташування територій країн та враховується при формуванні туристичних маршрутів, а також рівнем розвитку об'єктів транспортної інфраструктури. Оцінку даного комплексного показника запропоновано проводити на основі таких одиничних параметрів, зокрема густота залізничних колій, щільність автомобільних доріг, щільність розташування аеропортів.

7. загальний імідж регіону, що виступає критерієм загальної соціально-економічної атрактивності туристичної території та кількісно може бути виміряний за допомогою таких індикаторів, як розмір доходів на душу населення, кількість економічно активного населення, кількість нападів на людину, рівень безробіття.

Система одиничних показників, що враховувалася при побудові інтегрального показника рівня міжнародної конкурентоспроможності туристичного регіону, з диференціацією максимальних та мінімальних значень показників, що необхідні для їх подальшої стандартизації, за період 2008-2012 рр. р наведена в таблиці 1.

Розрахунок стандартизовних значень параметрів, що незважаючи на їх різний зміст та одиниці виміру можуть бути поєднані у інтегральній оцінці, виконаємо за формулами:

$$P_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}} \quad (1)$$

$$P_{ij} = \frac{x_{\max} - x_{ij}}{x_{\max} - x_{\min}} \quad (2)$$

Слід визначити, що різні підходи щодо оцінки стнадартизовних значень обумовлені різним напрямом впливу змін одиничних параметрів на динаміку підсумкової інтегральної оцінки конкурентоспроможності.

В тому випадку, якщо збільшення величини одиничного параметру, що розглядається, призводити до збільшення самого інтегрального показника, то він є показником стимулятором та для приведення його до порівнювального вигляду використовується формула (1). Навпаки, якщо за умови зростання величини одиничного параметру підсумкова інтегральна оцінка зменшується, показник є дестимулятором та відповідно стандартизується за формулою (2).

Отже, доцільно попередньо класифікувати показники відповідно їх впливу на підсумкову інтегральну оцінку міжнародної конкурентоспроможності туристичного регіону (табл. 2).

Розрахунок інтегральної оцінки проводився за наступною формулою:

$$CI_{TR} = \prod_{i=1}^{7} SI_i^{1/7} = \sqrt[7]{SI_1 * SI_2 * SI_3 * SI_4 * SI_5 * SI_6 * SI_7} \quad (3)$$

деCI_{TR} – індекс міжнародної конкурентоспроможності туристичного регіону,

SI_1 – субіндекс, що є індикатором екологічної атрактивності туристичного регіону,

SI_2– субіндекс, що є індикатором рівня розвитку матеріально-технічної база туризму,

SI_3 – субіндекс - індикатор культурно-історичної атрактивності території,

SI_4– субіндекс, шо визначає рівень комунікаційної атрактивності території,

SI_5 – субіндекс, що є оцінкою стану криміногенної ситуації в регіоні,

SI_6 – субіндекс, що виступає оцінкою рівня транспортної доступності регіону,

SI_7 – субіндекс, що виступає критерієм загальної соціально-економічної атрактивності туристичної території.

Всі субіндкси було введено до інтегрального показника з рівними статистичними вагами.В результаті проведених розрахунків було отримано рейтинг туристичних регіонів світу за рівнем інтегрального показника міжнародної конкурентоспроможності, що було запропоновано (рис.1).

Таблиця 1

Система показників, що формують інтегральний показник рівня конкурентоспроможності туристичного регіону

Система одиничних показників (субіндекс/ одиничні параметри)		2008		2009		2010		2011		2012	
		min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
Якість довкілля	обсяги викидів двоокису вуглеводу	25013	7035444	24807	7692211	25878	8286892	7955	5681963	8105	5982145
	викиди на душу населення	1,59	25,61	1,57	23,43	1,58	22,31	1,60	23,76	1,59	24,79
	обсяги викидів парникового газу	10060	7021569	10608	6566198	11181,8	6790642	12456,1	6665701	14671,7	6763892
	приріст чисельності населення	6799	1342733	7718	1351248	8442	1359821	8925	1368440	9206	1377065
Матеріально-технічна база туризму	кількість закладів відпочинку	885	140263	993	145358	899	150315	923	153723	942	157228
	кількість ліжко-місць у закладах відпочинку	85000	5769307	86383	5865238	92377	5020463	92737	5548321	93003	5974121
	кількість зайнятих у туризмі, тис.	20,3	143284	18,9	137100	18,4	135805	18,1	137505	17,3	139743
Сконцентрованість культурно-історичних пам'яток та розважальних закладів	число історико-культурних пам'яток, од.	21	1802	21	1802	21	1802	21	1810	21	1815
	число ресторанів, кафе, од.	4	1998	4	1971	4	1998	4	2004	4	2044
	число розважальних комплексів, од.	5	3100	5	3100	5	3167	5	3181	5	3239
Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій	показник фіксованого телефонного зв'язку, млн. кор.	1239	340359	1278,5	313732	1289,6	294383	1217,8	285115	1098,9	278153
	показник мобільного телефонного зв'язку, млн.кор.	8602	641245	9797,0	747214	10926	859003	11727,4	986253	12841,3	1112155
	фіксована широкосмугова підписка, кількість передплатників (млн.)	227	82879	372,8	103978	481,8	126337	558,9	156487	527,9	175183
	кількість інтернет користувачів, млрд.	2800	298000	3013,6	341789,6	3300,1	401234,8	3555,1	485000	3700	545789
Стан криміногенної ситуації в регіоні	кількість грабежів	108	656877	67	680566	50	738138	54	751750	45	746894
	кількість крадіжок	85	6586206	70	6338095	60	6204601	64	6151095	52	6150598
	крадіжки зі взломом	2	1567700	5	1599000	16	1602100	20	1628700	22	1567100
	Викрадення людей	16	4732	5	4791	0	5731	0	4923	0	5476
Рівень транспортної доступності	Густота залізничних колій	0	119,13	0	118,6	0	117,59	0	116,5	0	115,59
	Щільність автомобільних доріг	41,9	1683,2	43,3	1798,13	45,47	1870,4	46,7	1912,3	49,5	1965,4
	Щільність аеропортів	0,05	4,11	0,05	4,1	0,05	4,1	0,05	4,1	0,05	4,1
Загальний імідж регіону	Доходи на душу населення	1960	49350	2270	48040	2550	48960	2720	50660	2910	52350
	Економічно активне населення, тис.	2997,12	1001345	3123,1	1087910	3231,3	1118320	3546,1	1118795	3761,3	1124342
	Напади на людину	76	843683	56	812514	51	781844	35	752423	27	760739
	Рівень безробіття	1,2	12,4	1,5	18,1	1	20,2	0,7	21,8	0,7	25,2

Таблиця 2

Класифікація показників за напрямком впливу на інтегральну оцінку конкурентоспроможності туристичного регіону

Показники - стимулятори	Показники - дестимулятори
Кількість закладів відпочинку	Напади на людину
Кількість ліжко-місць у закладах відпочинку	Рівень безробіття
Кількість зайнятих у туризмі	Обсяги викидів двоокису вуглеводу
Число історико-культурних пам'яток	Викиди на душу населення
Число ресторанів, кафе	Обсяги викидів парникового газу
Число розважальних комплексів	Кількість грабежів
Показник фіксованого телефонного зв'язку	Кількість крадіжок
Показник мобільного телефонного зв'язку	Число крадіжок зі взломом
Фіксована широкосмугова підписка	Зареєстровані випадки викрадення людей
Кількість інтернет користувачів	
Густота залізничних колій	
Щільність автомобільних доріг	
Щільність аеропортів	
Доходи на душу населення	
Економічно активне населення	

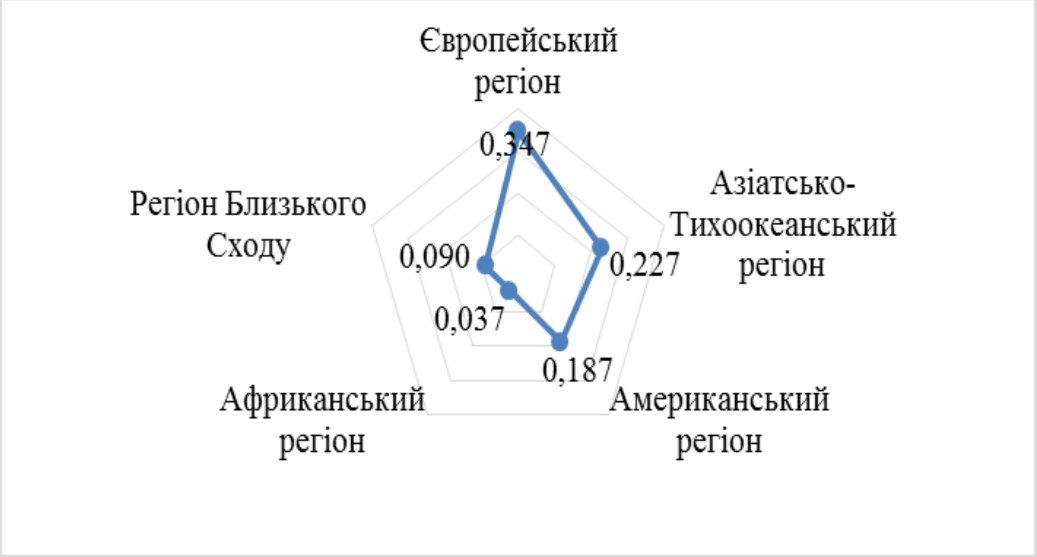

Рис. 1. Інтегральні оцінки міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу (2012 р.)

Отже, найбільш високим рівнем туристичної привабливості, як наслідок конкурентоспроможності, характеризується Європейський регіон (0,347), Азіатсько-Тихоокеанський (0,227) та Американський (0,187). Регіон Близького Сходу та Африканський регіон має невисоку оцінку туристичної привабливості – 0,09 та 0,037 відповідно. Порівнюючи отримані оцінки, можна зазначити, то конкурентна привабливість Європейського регіону як туристичного на 52,9% за Азіатсько-Тихоокеанський регіон та на 85,6% вище за Американський.

Динаміка індексу міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу представлена на рис. 2.

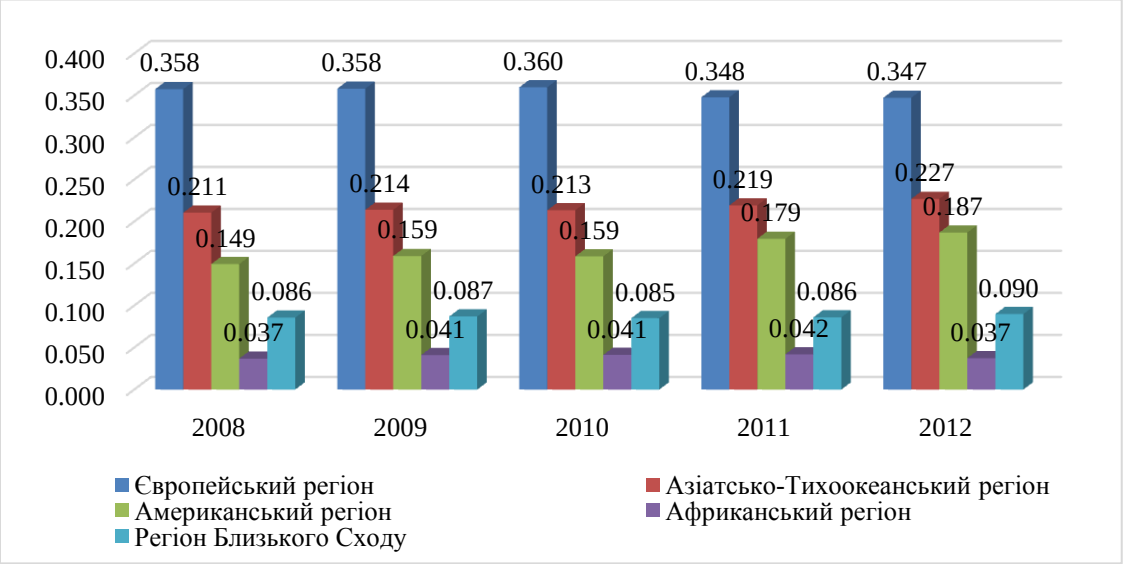

Рис. 2. Динаміка індексів міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу за 2008-2012 рр.

Отже, аналіз динаміки розрахованих індексів свідчить про відсутність суттєвих змін в оцінці рівня конкурентоспроможності зазначених регіонів. Так, за період 2008-2012 рр. інтегральна оцінка конкурентоспроможності Європейського туристичного регіону зменшилася з 0,358 у 2008 р. до 0,347 у 2012 р., тобто на 3,1%; Азіатсько-Тихоокеанського туристичного регіону навпаки зросла з 0,211 у 2008 р. до 0,227 у 2012 р., тобто на 7,6%; Американського туристичного регіону збільшилася на 25,5% з 0,149 у 2008 р. до 0,187 у 2012 р.; туристичного регіону Близького Сходу – на 4,7%; Африканського туристичного регіону залишилася незмінною. Таким чином, всі туристичні регіони, окрім Європейського, характеризуються зростанням туристичної атрактивності їх територій, найбільші темпи зростання відмічаються у Американському туристичному регіоні.

Оскільки інтегральний індекс міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів є агрегованою оцінкою 7 субіндексів, визначимо специфіку формування інтегрального індексу конкурентоспроможнсоіт з урахування тенденцій змін субінексів, що їх утворюють.

Рейтинги виділених туристичних регіонів за окремими субіндексами за даними 2012 р. наведені на рис. 3.-9.

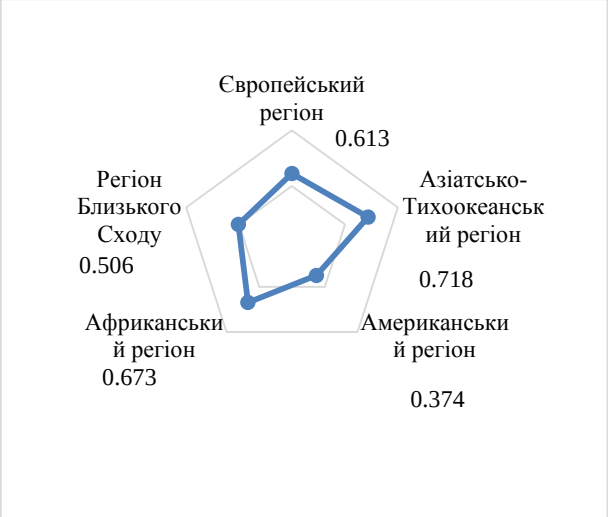

Рис. 3. Інтегральна оцінка екологічної атрактивності (якість довкілля)

Рис. 4. Інтегральна оцінка рівня розвитку матеріально-технічної бази регіону

Щодо оцінки рівня екологічної атрактивності (рис. 3), що визначається ступенем якості довкілля, то в цьому аспекті найбільш високий рівень конкурентоспроможності має Азіатсько-Тихоокеанський регіон (0,718), другу позицію займає Африканський (0,673), третю – Європейський туристичний регіон (0,613). Це пояснюється рівнем розвитку промисловості в регіоні та транспортною навантаженістю території регіону, що погіршує стан довкілля. З урахуванням цього, зрозумілим є той факт, що найбільш розвинені в економічному плані регіону характеризуються найгіршою оцінкою якості довкілля.

Щодо оцінки стану матеріально-технічної бази туризму (рис. 4), то в цьому аспекті найбільш конкурентоспроможним є Американський туристичний регіон (0,289), майже рівні оцінки за цим показником у Європейського (0,267) та Азіатсько-Тихоокеанського (0,264) туристичних регіонів. Зрозуміло, що ці оцінки напряму корелюють з рівнем соціально-економічного розвитку країн регіону, однак мають меншу питому вагу в формування інтегрального показника конкурентоспроможності туристичого регіону.

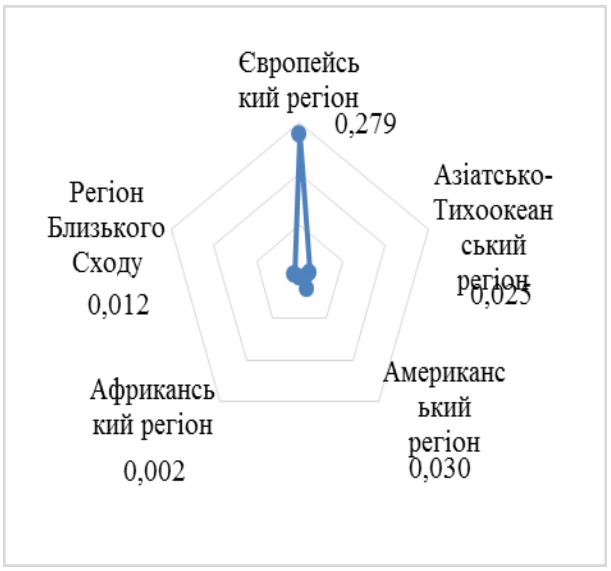

Рис. 5. Інтегральна оцінка культурно-історичної атрактивності території

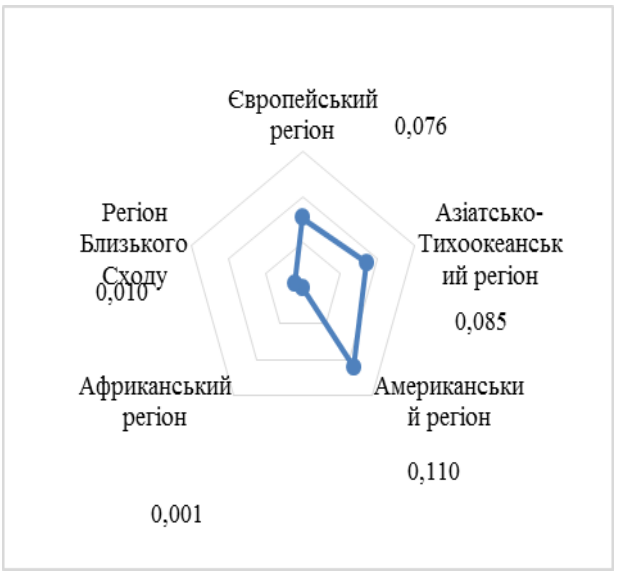

Рис. 6. Інтегральна оцінка комунікаційної атрактивності території

З позиції культурно-історичної атрактивності лідером є Європейський регіон (0,279), що має оцінку цієї складової конкурентоспроможності, що більш ніж у 10 разів перевищує показники інших туристичних регіонів світу.

Стосовно комунікаційної атрактивності туристичних регіонів (рис. 6) слід визначити, що найбільша конкурентна перевага з точки зору цієї складової у Американського регіону (0,11), другу позицію займає Азіатсько-Тихоокеанський регіон (0,085), третю – Європейський туристичний регіон (0,076).

Найкращі позиції стосовно криміногенної ситуації за проведеними розрахунками в регіонах з низьким рівнем соціально-економічного розвитку, зокрема регіон Близького Сходу (0,989) та Африканського регіону (0,981). Це пояснюється наявністю більш строгих правових норм стосовно правопорушників в країнах з правовими системами теократичного типу, що суттєво впливає на зменшення кількості правопорушень. Значні значення субіндексу в цьому блоці пояснюються значним рівнем варіації показників у вибірці країн, що була сформована.

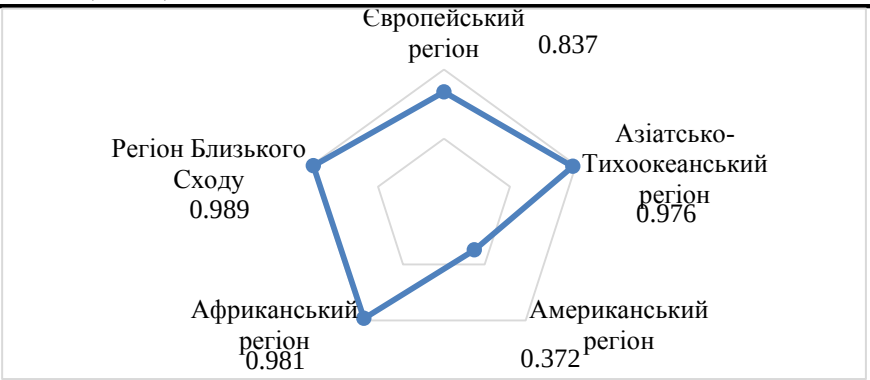

Рис. 7. Інтегральна оцінка стану криміногенної ситуації в регіоні

Розрахунок індексів рівня транспортної доступності регіонів (рис. 8) показав, що найбільш конкурентоспроможним туристичних регіоном в цьому аспекті є Європейський (0,477). Це пояснюється тим, що європейська транспортна система, головною складовою якої виступає транспортна система Європейського Союзу, характеризується найвищим рівнем розвитку транспортної мережі як з техніко-технологічного аспекту, так і з точки зору поширеності, доступності, диверсифікованості тощо.

Рис. 8. Інтегральна оцінка рівня транспортної доступності регіону

Загальний імідж туристичного регіону, що також визначено в якості складової його міжнародної конкурентоспроможності, визначено як найвищий в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (0,506), Американському (0,47) та Європейському (0,439).

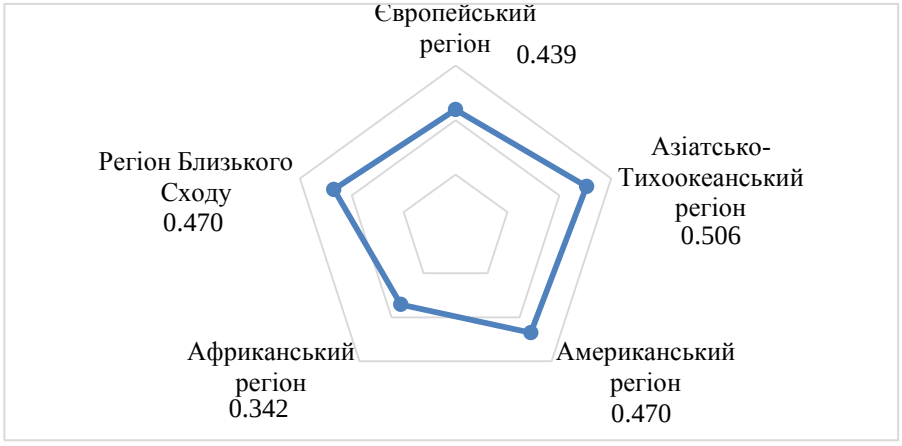

Рис. 9. Інтегральна оцінка загальної соціально-економічної атрактивності туристичного регіону

Розрахунок середніх темпів динаміки зазначених індикаторів представлений в табл. 3.

Таблиця 3

Середні зміни субіндексів інтегрального показника міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу у 2008-2012 рр., %

Субіндекси	Туристичні регіони				
	Європейський	Азіатсько-Тихоокеанський	Американ-ський	Африкан-ський	Близький Схід
Екологічна атрактивність	-0,01	2,85	-0,77	-0,13	-0,92
Матеріально-технічна база	-0,90	3,54	34,04	2,49	2,39
Культурно-історична атрактивність	0,70	3,10	2,78	5,84	1,58
Комунікаційна атрактивність	-6,33	-4,28	-7,08	-18,91	1,37
Стан криміногенної ситуації	0,47	0,06	4,91	-0,06	-0,18
Рівень транспортної доступності	0,54	6,35	9,72	6,01	2,22
Загальний імідж регіону	0,63	1,99	1,29	10,51	2,24

Аналіз динаміки розрахованих субіндексів за 2008-2012 рр. дозоляє зробити такі висновки:

- за оцінкою екологічної атрактивності найбільш динамічним щодо поліпшення якості довкілля виявився Азіатсько-Тихоокеанський регіон, субінтегральний показник якого в середньому щорічно зростав на 2,85%, і якщо у 2008-2010 рр. він займав другу позицію, то у 2011-2012 рр. має найвищий показник якості довкілля. Інші туристичні регіоні демонструють в середньому незначні щорічні скорочення субіндексу якості довкілля;

- за рівнем розвитку матеріально-технічної бази туризму, найбільші темпи зростання інтегрального показника відмічаються в Американському регіоні (34,04%), позиція якого змінилася з 3-ьої у 2008 р. до 1-ої у 2012 р. Інші туристичні регіони, окрім Європейського, також характеризуються щорічним зростанням інтегральної оцінки розвитку матеріально-технічної бази туризму, зокрема Азіатсько-Тихоокеанський (3,54% щорічно), Африканський (2,49%), регіон Близького Сходу (2,39%).

- незважаючи на те, що абсолютним лідером за рівнем культурно-історичної атрактивності є Європейський регіон, інші туристичні регіони демонструють більш високі темпи зростання даного субіндексу конкурентоспроможності, зокрема Африканський (5,84%), Азіатсько-Тихоокеанський (3,1%), Американський (2,78%), Близький Схід (1,58%).

- за всіма туристичними регіонами, що аналізуються, окрім регіону Близького Сходу, відмічається скорочення інтегральної оцінки комунікаційної атрактивності;

- щодо оцінку стану криміногенної ситуації в регіоні, то регіони лідери з низьким рівнем злочинності, а саме регіон Близького Сходу та Африканський регіон, характеризуються зменшенням інтегральної оцінки. Американський регіон, що в рейтингу займає 5 позицію, тобто має несприятливу криміногенну ситуацію, характеризується найвищими темпами покращення даного субіндексу (4,91% щорічно);

- всі туристичні регіони демонструють зростання інтегрального показника транспортної доступності, що найбільшими темпами збільшувався в Американському регіоні (9,72%) та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (6,35%);

- субіндекс, що є індикатором загального іміджу туристичних регіонів, також за всіма регіонами, що аналізуються, має тенденцію до покращення, при чому найбільші темпи зростання спостерігаються в регіонах, що за розрахунками мають більш низьку оцінку показника, зокрема Африканському та регіоні Близького Сходу.

З точки зору впливу на формування інтегрального показника міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів різних факторів, що відображені в виділених показниках субіндексах, доцільно провести кореляційний аналіз взаємозв'язків між підсумковою інтегральною оцінкою та інтегральними показниками, що її визначають.

На основі розрахунку парних коефіцієнтів кореляції для кожного з туристичних регіонів було виділено ключові складові (субіндекси), що мають найбільший вплив щодо формування загальної оцінки міжнародної конкурентоспроможності (табл. 4).

Таблиця 4

Найбільш вагомі складові індексу міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів

Туристичний регіон	Складова міжнародної конкурентоспроможності (коефіцієнт кореляції)
Європейський регіон	Комунікаційна атрактивність (0,884) Рівень транспортної доступності (0,816) Культурно-історична атрактивність (0,781)
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	Культурно-історична атрактивність (0,959) Рівень транспортної доступності (0,944) Загальний імідж регіону (0,944)
Американський регіон	Матеріально-технічна база туризму (0,977) Рівень транспортної доступності (0,981) Комунікаційна атрактивність (0,961)
Африканський регіон	Комунікаційна атрактивність (0,713) Стан криміногенної ситуації (0,582) Загальний імідж регіону (0,508)
Регіон Близького Сходу	Комунікаційна атрактивність (0,785) Матеріально-технічна база туризму (0,762) Стан криміногенної ситуації (0,722)

В абсолютній більшості туристичних регіонів найбільший вплив на формування інтегральної оцінки конкурентоспроможності мають такі складові, як комунікаційна атрактивність та рівень транспортної доступності. Культурно-історична атрактивність в суттєвому ступені визначає рівень конкурентоспроможності таких туристичних регіонів, як Європейський та Азіатсько-Тихоокеанський; рівень розвитку матеріально-технічної бази тісно корелює з динамікою конкурентоспроможності таких регіонів, як Американський та Близький Схід; стан криміногенної ситуації виступає впливовим чинником щодо формування конкурентоспроможності туристичної сфери в регіони Близького Сходу та Африканському регіоні.

Для оцінки відносної зміни інтегрального показника міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів за рахунок динаміки субіндексів, що його формують, було розраховано коефіцієнти еластичності за формулою:

$$E_{y,x} = \frac{T_{np} y}{T_{np} x} = \frac{y_i - y_0}{y_0} \div \frac{x_i - x_0}{x_0} \qquad (4)$$

де y – інтегральний індекс міжнародної конкурентоспроможності туристичного регіону,

x – субіндекси, що є складовими міжнародної конкурентоспроможності,

Тпр – темпи приросту показників.

Коефіцієнти еластичності наведені в таблиці 5 та характеризують відносну зміну (у відсотках) інтегрального показника міжнародної конкурентоспроможності за рахунок зміни відповідних субіндексів на 1%.

Таблиця 5

Коефіцієнти еластичності індексу міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів

Субіндекси	Туристичні регіони				
	Європейський	Азіатсько-Тихоокеанський	Американ-ський	Африкан-ський	Близький Схід
Екологічна атрактивність	5,32	0,66	8,25	3,22	1,38
Матеріально-технічна база	0,81	0,52	0,11	0,16	0,51
Культурно-історична атрактивність	1,01	0,60	2,17	0,06	0,78
Комунікаційна атрактивність	0,13	0,49	0,99	0,03	0,90
Стан криміногенної ситуації	1,52	0,37	10,24	6,40	6,83
Рівень транспортної доступності	1,33	0,28	0,56	0,06	0,55
Загальний імідж регіону	1,13	0,95	4,79	0,03	0,54

Отже, якщо $E_{y,x} > 1$, то зміну індексу міжнародної конкурентоспроможності туристичного регіону можна вважати еластичною відносно субіндексу, вплив якого досліджується. У зв'язку з цим можна зробити висновок, що зміна інтегральної оцінки якості довкілля, що збільшує екологічну атрактивність регіону, на 1% в найбільшому ступені впливає на зростання міжнародної конкурентоспроможності Американського туристичного регіону (на 8,25%) та Європейського (на 5,32%). Аналогічно конкурентоспроможність цих туристичних регіонів є еластичною від зміни індексу культурно-історичної атрактивності території, рівня транспортної доступності та загального іміджу регіону. Наведені розрахункові показники свідчать про відсутність еластичності між індексом конкурентоспроможності та динамікою інтегральних показників розвитку матеріально-технічної бази туризму та рівня розвитку комунікаційної інфраструктури.

Аналогічні розрахунки були проведені відносно вибірки країн, що формували туристичні макрорегіони, що досліджувалися.

Рейтинг країн за інтегральною оцінкою їх міжнародної конкурентоспроможності як туристичних об'єктів за період 2008-2012 рр. представлений в таблиці 2.6.

Отже, в рамках сформованої вибірки країн (виступають представниками основних туристичних регіонів макрорівня) найвищу оцінку конкурентоспроможності в контексті туристичної привабливості території мають Німеччина (0,469 у 2012 р.), Італія (0,436), Франція (0,418), Великобританія (0,348), що входять до Європейського туристичного регіону, та Китай (0,339), що представляє Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Сьому позицію в рейтингу займають США (0,265). В десятку найбільш конкурентоспроможних туристичних регіонів увійшли ще дві країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону, а саме Малайзія (0,171) та Таїланд (0,201).

Таблиця 6

Інтегральні оцінки міжнародної конкурентоспроможності країн як туристичних об'єктів

Країни	2008		2009		2010		2011		2012	
Великобританія	0,347	4	0,349	4	0,354	4	0,348	4	0,348	4
Німеччина	0,498	1	0,499	1	0,497	1	0,484	1	0,469	1
Франція	0,428	3	0,427	3	0,423	3	0,411	3	0,408	3
Італія	0,434	2	0,453	2	0,456	2	0,413	2	0,436	2
Іспанія	0,310	5	0,301	5	0,306	5	0,303	6	0,296	6
Україна	0,210	8	0,208	8	0,208	8	0,205	8	0,204	8
Китай	0,285	6	0,295	6	0,295	6	0,322	5	0,339	5
Малайзія	0,168	10	0,168	10	0,166	10	0,165	10	0,171	10
Тайланд	0,194	9	0,198	9	0,198	9	0,198	9	0,201	9
Сполучені Штати Америки	0,252	7	0,285	7	0,271	7	0,252	7	0,265	7
Мексика	0,116	12	0,119	13	0,119	13	0,146	12	0,152	12
Канада	0,114	13	0,119	12	0,123	12	0,157	11	0,162	11
Марокко	0,046	16	0,048	16	0,050	16	0,050	16	0,054	16
Алжир	0,033	17	0,036	18	0,037	18	0,038	18	0,038	17
Туніс	0,033	18	0,040	17	0,039	17	0,039	17	0,026	18
Єгипет	0,128	11	0,133	11	0,138	11	0,134	13	0,135	13
Саудівська Аравія	0,070	14	0,073	14	0,072	14	0,073	14	0,075	14
Об'єднанні Арабські Емірати	0,070	15	0,068	15	0,062	15	0,065	15	0,072	15

Щодо оцінки динаміки розрахованих інтегральних показників у 2008-2012 рр., то в цілому вони майже не зазнали змін. Якщо аналізувати зміни в позиціях рейтингу відповідно до покращення чи погіршення індексу конкурентоспроможності, то покращили свої позиції Китай (з 6-ої до 5-ої) та Канада (з 13-ої до 11-ої), понизилася рейтингова позиція Єгипту (з 11-ої до 13-ої).

Отже, найкращі позиції в рейтингах за складовими, що досліджувалися, мають такі країни:

- Китай, Марокко, Єгипет, - за інтегральною оцінкою екологічної атрактивності;
- США, Італія та Таїланд – на інтегральним показником рівня розвитку матеріально-технічної бази;
- Німеччина, Франція та Італія – за оцінкою культурно-історичної атрактивності;
- Китай, США та Великобританія – за рівнем комунікаційної атрактивності;
- Саудівська Аравія, ОАЕ та Туніс – за станом криміногенної ситуації;
- Німеччина, Великобританія та Італія – за рівнем транспортної доступності;
- Китай, Канада та ОАЕ – за інтегральною оцінкою загального іміджу регіону.

Таким чином, підводячи підсумок необхідно зазначити, що інтегральний рівень міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів був оцінений на основі аналізу сукупності складових, що з різних аспектів характеризують атрактивність туристичних дестинацій та впливають та результативність функціонування регіональних туристичних ринків. На основі проведених розрахунків побудовано рейтинг туристичних регіонів та країн, що до них входять, за інтегральною оцінкою їх конкурентоспроможності та різних складовими, що таку оцінку формують, зокрема екологічною, культурно-історичною, комунікаційною, соціально-економічною атрактивністю, рівнем розвитку матеріально-технічної бази туризму, рівня транспортної доступності регіону та стану криміногенної ситуації в ньому.

Список використаної літератури

1. UNWTO Tourism Highlights (2013 Edition) [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enhr_1.pdf
2. European Tourism 2013: Trends & Prospects [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://aboutourism.wordpress.com/2013/05/14/european-tourism-2013-trends-prospects/
3. Tourism 2020 Vision Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http: // www.unwto.org

Стаття надійшла до редакції 18.11.2014.

K. Osipenko

EVALUATION OF TOURIST INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF REGIONS OF THE WORLD

The article estimates the international competitiveness of tourist regions. Based on the investigation, it was determined that the integrated performance analysis features allow for the formation of the international competitiveness of tourist destinations, rank the countries and regions in terms of tourist attraction and identify trends and patterns of tourist regions.

It was considered practical aspects of solving the problem of assessing the level of international competitiveness of tourist destinations using the technique of integrated indicators. For this sample was formed from 18 countries that are major representatives of key tourist regions of the world, including European, American, Asia-Pacific, Africa region and the Middle East. The sample of countries was included and Ukraine.

With the formation of the individual indicators that form the competitive advantage of tourism regions were differentially 7 blocks of indicators that reflect different aspects of tourism atraktyvnist regions of the world as a whole and individual countries.

In terms of impact on the formation of integral indicator of international competitiveness of the tourist regions of different factors that are reflected in the performance of selected sub-indexes, to hold the correlation analysis of relationships between integral summary and evaluation of integrated indicators that determine it.

On the basis of calculating the pair correlation coefficients for each of the tourist regions were allocated key components (sub-indexes) that have the greatest impact on the formation of an overall assessment of the international competitiveness

To assess the relative change of the integral indicator of international competitiveness of tourist destinations due subindexes dynamics that shape was calculated elasticities.

The overall level of international competitiveness of tourist regions was estimated by analyzing the set of components that characterize different aspects atraktyvnist tourist destinations and affect performance and operation of regional tourism markets.

On the basis of the calculations is based ranking tourist regions and countries, that they are, the integrated assessment of competitiveness and the various components that form such an assessment, including environmental, cultural, historical, communication, social and economic atraktyvnistyu, level of development of logistics tourism, transport accessibility of the region and state criminal situation there.

Key words: *regional development, tourist region, international competitiveness, evaluation of competitive advantage.*